

Eenheid van taal bevordert de samenwerking

Een ladder als brug

De Participatieladder biedt een gemeenschappelijke taal aan gemeenten en instellingen die zich bezighouden met de participatie van sociaal kwetsbare mensen. Sinds de introductie maakt een reeks instellingen in de regio Noord-Veluwe er gebruik van. En dat levert veel op, bijvoorbeeld voor dak- en thuislozen.

door Wilma Beltman, Master Social Work, HAN fotografie Koen Suyk/ANP

De Participatieladder (PL) is door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) ontwikkeld om het participatieniveau van cliënten te meten en hun groeipotentie te bepalen. Sociale diensten kunnen er de resultaten van hun inspanningen vanuit het Participatiebudget, gericht op inburgering, educatie en re-integratie, mee meten. De ladder kent zes treden; bij de onderste vier gaat het om de mate van deelnemen aan de samenleving (sociale participatie), de bovenste twee zijn bedoeld voor werkenden (economische participatie). Wie op welke trede thuishoort, is overzichtelijk gedefinieerd en valt eenvoudig vast te stellen.

Stijgen

Gemeenten die met de ladder werken, meten op welke trede een cliënt zich bevindt. Daarbij kijken ze ook of het maximaal haalbare niveau is behaald of dat de cliënt nog één of meer treden zou kunnen stijgen. Als economische participatie bijvoorbeeld niet mogelijk is, kan ook aan maatschappelijke participatie worden gewerkt. De gemeente kan bijvoorbeeld besluiten om te investeren

in een cliënt die nauwelijks sociale contacten heeft (trede 1). Een activeringscoach kan hem bijvoorbeeld begeleiden naar een georganiseerde groepsactiviteit (trede 3). Na een jaar is het effect hiervan te bekijken door na te gaan op welke trede de cliënt zich bevindt. De ladder verschaft daarbij een gemeen-

De Stadswerkplaats is een antwoord op de vraag van daklozen naar dagbesteding

schappelijke taal aan zowel de gemeente als de activerende instantie. Dat maakt het ook gemakkelijker om informatie uit te wisselen, maakt de onderlinge samenwerking transparant en de resultaten zichtbaar.

Dak- en thuislozen

De PL is echter ook op een andere manier te gebruiken. Zo heeft Stichting Ontmoeting, de dagopvang voor dak- en thuislozen in Harderwijk, vorig jaar onderzoek laten doen naar de

vraag en het aanbod van dagbesteding. Daarbij is de ladder als meetinstrument ingezet. De onderzoeker interviewde vijftig cliënten van dagopvang en verslavingszorg en plaatste hun behoefte aan dagbesteding op de Participatieladder. De wensen bleken vooral op de treden 2 en 3 te liggen: hobbymatige activiteiten. Naast sporten (fitness, wandelen en fietsen) worden creatieve activiteiten (houtbewerking, fietsen opknappen, computeren) en cursussen (computeren, budgettering, weerbaarheid en taal) genoemd. Deze cliëntenvraag is door de onderzoeker naast het aanbod van twintig aanbieders in de regio Noord-Veluwe geplaatst. Het aanbod, vanuit verslavingszorg, welzijn en dagbesteding, concentreerde zich op trede 3 van de PL. Toch is het niet toegankelijk voor de doelgroep dak- en thuislozen, omdat de aanbieders een contra-indicatie voor verslaving hanteren – en driekwart van deze doelgroep kampt met een (actuele) verslaving. De dak- en thuislozen bevinden zich op eerste 2 treden van de ladder: zij zijn sociaal geïsoleerd en kunnen slechts beperkte sociale contacten onderhouden. Door zowel vraag als aanbod op de PL te plaatsen, is in

PARTICIPATIELADDER

- 6 Betaald werk
- 5 Betaald werk met ondersteuning
- 4 Onbetaald werk
- 3 Deelname georganiseerde activiteiten
- 2 Sociale contacten buitenhuis
- 1 Geïsoleerd

zicht verkregen in de huidige leemte in het aanbod van dagbesteding.

Fietswinkel

Op basis van deze uitkomsten is op initiatief van de beleidsregisseur Maatschappelijke Zorg van Harderwijk een samenwerkingsverband tot stand gekomen tussen de provincie Gelderland, centrumgemeente Zwolle en de zes regiogemeenten van de regio Noord-Veluwe. De onderzoeker is als procesmanager participatie aangesteld om ketensamenwerking tussen dagbestedingaanbieders uit de regio te bevorderen. Een aantal is al zelf aan de slag gegaan en ontwikkelt nieuw aanbod. Zo overweegt de verslavingszorg in Harderwijk een fietswinkel te openen waar cliënten terecht kunnen voor dagbesteding.

Sociale dienst

De uitkomsten van het onderzoek hebben ook in andere gemeenten tot nieuwe initiatieven geleid. Zo is de sociale dienst Veluwerand een Stadswerkplaats begonnen. Alle burgers met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, ook die met een UWV-uitkering, kunnen er te

recht voor hobbymatige activiteiten. De eerste cliënten van de verslavingszorg en de dagopvang hebben inmiddels al hun weg naar de Stadswerkplaats gevonden. Deze vorm van dagbesteding is een antwoord op de vraag van cliënten naar meer vrijetijdsbesteding (treden 2 en 3). De Stadswerkplaats heeft overigens geen verplichtend karakter: cliënten worden ertoe uitgenodigd. Die vrijblijvendheid past goed bij deze doelgroep. Het geeft sommigen weer een doel om naartoe te leven en het gevoel zinvol bezig te zijn. Cliënten worden ook betrokken bij de verdere ontwikkeling van de Stadswerkplaats, hetgeen hun zelfbeeld versterkt.

Voetbal

De wens om te kunnen sporten (trede 3 van de PL) is eveneens gehonoreerd door de oprichting van een eigen Dutch Homeless Team. Cliënten van vier verschillende (zorg)instellingen uit drie gemeenten uit de regio voetballen hierin samen. Deze activiteit is een eerste aanzet tot samenwerking tussen verschillende instellingen. Het team is dan ook het eerste regionale team in Neder-

land. De spelers zijn enthousiast en fanatiek. Meedoen leert cliënten om op tijd te komen, rekening te houden met anderen en te spelen in teamverband. Het team vergroot ook hun sociale netwerk.

Binnenkort zal de regio Noord Veluwe als pilotregio aanhaken bij het landelijke programma 'Meedoen! Sport en Bewegen' van de Federatie Opvang. Dankzij dit programma komt de wens van dak- en thuislozen om te sporten dichterbij. De (sport)activiteiten zullen, net als de Dutch Homeless Cup, organisatieoverstijgend worden opgezet en gefinancierd. Het gebruik van de PL heeft zodoende geleid tot een passend antwoord van meerdere instellingen op de vraag van deze cliënten. ■

Meer informatie: www.participatieladder.nl. Het onderzoeksverslag 'De Participatieladder bouwen!?' is op te vragen bij wilma.beltman@gmail.com.

Wilma Beltman is procesmanager Participatie Maatschappelijke Zorg, regio Noord-West Veluwe

» www.zorgwelzijn.nl